

GRAU DE CRIMINOLOGIA

FONAMENTS DE LA PSICOLOGIA CRIMINAL

CURS 2009-2010

ÍNDEX

1. DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA	3
2. EQUIP DOCENT	4
3. CONTEXTUALITZACIÓ DE L'ASSIGNATURA	5
4. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA	6
5. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA	6
6. CONTINGUT DE L'ASSIGNATURA	9
7. ACTIVITATS FORMATIVES I METODOLOGIA	10
8. SISTEMA D'AVUACIÓ	11
9. BIBLIOGRAFIA	12
10. CRONOGRAMA	14

1. DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA.

Nom de l'assignatura	Fonaments de la Psicologia Criminal
Codi	
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	2009-2010. Primer Quadrimestre.
Torn o Grup	Matí.
Horari	Dimecres 9:30 a 11:00 (Teoria) Dimecres 11:30 a 13:00 (Seminari grup A) Dijous 11:30 a 13:00 (Seminari grup B)
Lloc on s'imparteix	
Llengües	Català, Castellà. Textos en Anglès.
Responsable de l'assignatura	
Nom i Cognoms	a) Elena Garrido Gaitán b) Carlos Suso Ribera
Correu electrònic	a) Elena.Garrido@uab.cat o via campus virtual b) Campus virtual
Departament	a) Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació b) Psicologia Clínica i de la Salut
Universitat/Institució	Facultat de Psicologia Universitat Autònoma de Barcelona.

2. EQUIP DOCENT

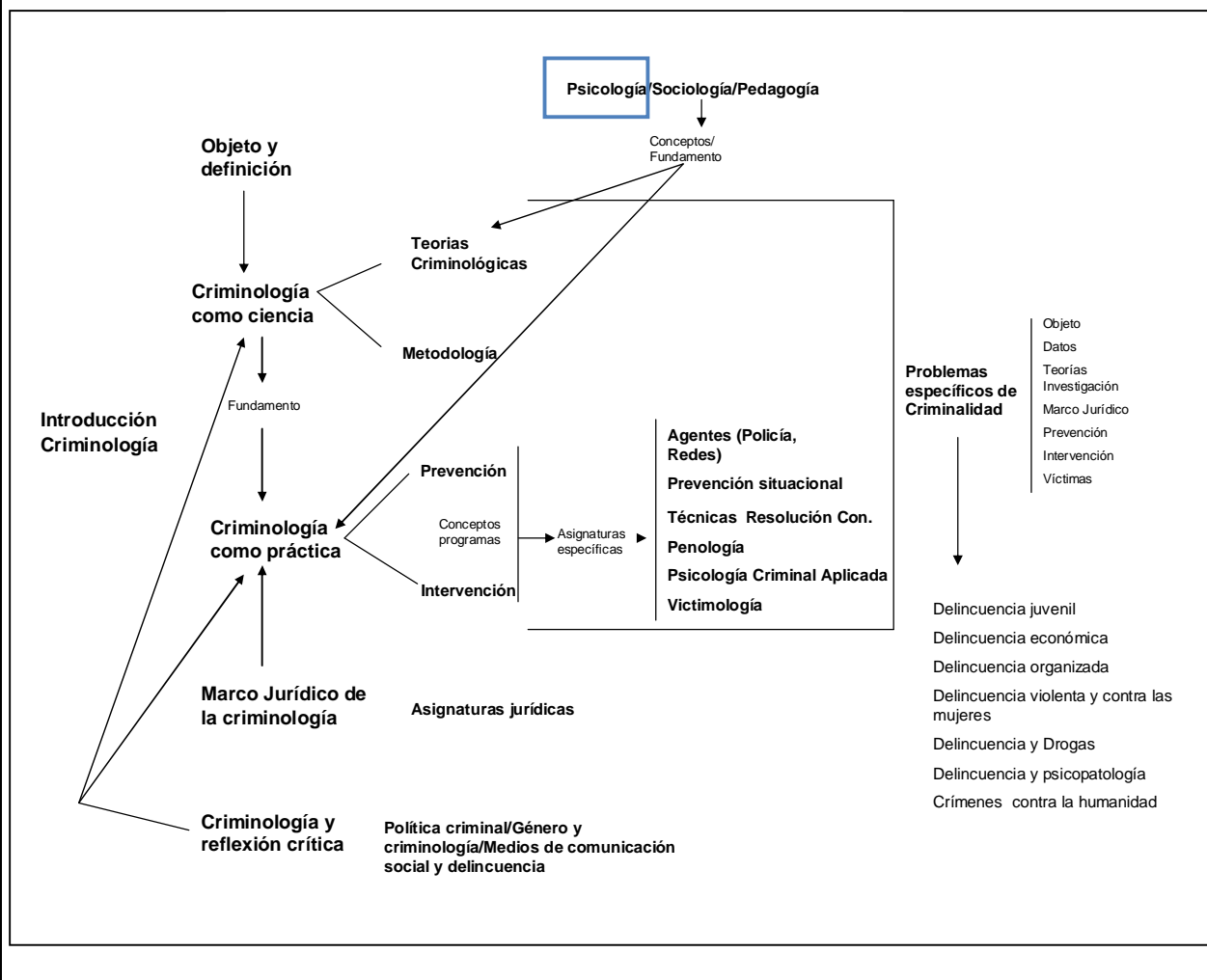
Nom	Elena Garrido Gaitán
Correu electrònic	Elena.Garrido@uab.cat
Departament	Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació
Universitat/Institució	Facultat de Psicologia. Universitat Autònoma de Barcelona.
Nom i Cognoms	Carlos Suso Ribera
Correu electrònic	Correu del Campus Virtual
Departament	Psicologia Clínica i de la Salut
Universitat/Institució	Facultat de Psicologia. Universitat Autònoma de Barcelona.

3. CONTEXTUALITZACIÓ DE L'ASSIGNATURA.

L'assignatura Fonaments de Psicologia Criminal, pretén aproximar als alumnes del grau a la pràctica de la criminologia des del punt de vista de les ciències del comportament. Així, s'atorgaran els fonaments essencials de la Psicologia de cara a garantir un bon coneixement de la mateixa i de la seva aplicació al camp criminològic.

Com veieu en el mapa contextual situat a continuació, en ésser una assignatura d'un caire conceptual i fonamental, us aportarà coneixements que ampliaran el vostre bagatge de coneixements que, alhora, s'apliquen en altres disciplines associades a la criminologia com l'educació i l'aprenentatge, els processos socials, etc.

En aquest sentit, aquesta assignatura es complementa amb altres assignatures relacionades amb la Psicologia, que durant tot el grau pretenen ubicar els conceptes essencials en les diferents àrees implicades en l'estudi de la criminologia, mitjançant assignatures de formació bàsica i optatives.

4. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA.

Els objectius marc de l'assignatura intenten ser un reflex d'alguns dels objectius primordials del grau. Així, en aquesta assignatura els alumnes han d'aplicar "els seus coneixements sobre les teories criminològiques a les experiències de conflicte i criminalitat existents i plantejar respostes adequades i relacionades amb el marc legal vigent", tenint en compte que l'estudi de les teories criminològiques estarà basat en l'anàlisi des del punt de vista de la Psicologia de cara a aportar respostes idònies en l'estudi del delictes des de la vessant psicològica.

Els objectius de l'assignatura intenten ser un reflex d'alguns dels objectius primordials del grau, com ara conèixer els conceptes i fonaments psicològics de la criminologia i familiaritzar-se amb el lèxic psicològic propi del grau.

En concret, els alumnes hauran de comprendre els processos psicològics bàsics i els factors de personalitat fonamentals per a l'estudi criminològic des del punt de vista de la Psicologia.

5. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENENTATGE DE L'ASSIGNATURA.

Competències de la Matèria.
CE 4 Demostrar que compren els conceptes i fonaments psicològics i sociològics de la criminologia.
CE 4.3 Entendre les bases psicològiques aplicades a la criminologia.
CE 6.3 Aplicar el lèxic de la psicologia en criminologia.
CT 1 Treballar de manera autònoma.
CT 2 Treballar en equip i en xarxa.
CT 3. Anàlisi i síntesis.
CT 4 Redactar un treball acadèmic.
CG 3 Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

Competències Específiques	Resultats de l'aprenentatge
CE 4. Demostrar que compren els conceptes i fonaments psicològics i sociològics de la criminologia	1. Saber identificar les bases d'un problema psicològic. 2. Saber interpretar i reflexionar sobre texts relacionats amb la psicologia criminal. 3. Saber argumentar la implicació dels elements psicològics en un esdeveniment de caire criminal. 4. Saber identificar i argumentar quins aspectes psicològics poden estar implicats en un esdeveniment de caire criminal. 5. Aprendre a interpretar i reflexionar sobre texts relacionats amb la psicologia criminal.
CE 4.3 Entendre les bases psicològiques aplicades a la criminologia	1. Saber identificar situacions en les que sigui necessària una anàlisi psicològica aplicada a l'àmbit criminal
CE 6.3 Aplicar el lèxic de la psicologia en criminologia	1. Saber identificar elements que tinguin base psicològica dintre de texts criminològics. 2. Saber redactar treballs de reflexió amb un domini adequat del lèxic psicològic aplicat al camp criminològic.

Competències Transversals	Resultats de l'aprenentatge
CT 1. Treballar de manera autònoma CT 2. Treballar en equip i en xarxa CT 3. Anàlisi i síntesis CT 4. Redactar un treball acadèmic	1. Saber analitzar i interpretar texts de base psicològica aplicada a l'àmbit criminològic. 2. Saber redactar treballs acadèmics. 3. Coordinar recursos i coneixements amb altres companys per generar treballs acadèmics en grup integrant els continguts assolits

Competències Generals de L'UAB	Resultats de l'aprenentatge
CG 3 Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.	1. Desenvolupar estratègies personals i crítiques que facilitin la comprensió d'idees i comportaments dels agents implicats en un succés de natura criminal així com dels professionals interdisciplinaris que hi treballen.

6. CONTINGUTS DE L'ASSIGNATURA.

I. BLOC DE PSICOLOGIA BÀSICA

1. Fonaments de la Psicologia Aplicada a l'Àmbit Criminal
 - a. Models i Teories de la Psicologia que s'apliquen al camp criminològic.
 - b. Aplicacions de la Psicologia a l'estudi del crim.
 - c. Importància dels fonaments bàsics de la psicologia en l'estudi del crim.
2. Principis psicològics bàsics.
 - a. Motivació i Emoció.
 - b. Pensament i Llenguatge.
3. Desenvolupament i Aprenentatge.

II. BLOC DE PSICOLOGIA DE LA PERSONALITAT

4. Història de la psicologia de la personalitat en criminologia. Conceptes bàsics
5. Perspectives disposicionals, biològiques, d'aprenentatge i cognitivistes de la personalitat.
6. Avaluació de la personalitat i trastorn de personalitat
7. Personalitat i criminalitat. Prevenció i predicció de conducta criminal

7. ACTIVITATS FORMATIVES I METODOLOGIA.

	<i>Hores de dedicació</i>	<i>ECTS</i>	<i>Percentatge</i>	<i>Metodologia</i>
<u>Treball presencial a classe</u>				
Classes teòriques	22.5 H	0.9	15%	Metodologia mixta (bidireccional)
Seminaris	19.5 H	0.78	13%	Aprenentatge cooperatiu , en grup i metodologia mixta (bidireccional) Implicació en el treball transversal del curs "Desocupació i criminalitat"
Subtotal	42 h	1.68	28%	
<u>Treball de l'estudiant fora de classe</u>				
Lectures, anàlisi i síntesi de texts	20 h	0.8	13.33%	Lectura reflexiva i anàlisi crítica
Treballs en grup	30 h	1.2	2.2%	Lectura reflexiva, anàlisi crítica, elaboració grupal i redacció de treballs
Treballs individuals	28 h	1.12	18.67%	Redacció de treballs individuals
Treball final en profunditat	30 h	1.2	2.2%	Anàlisi documental, reflexió individual, treball en grup i redacció de treball grupal
Subtotal	108 h	4.32	72%	
<u>TOTAL</u>	150 h	6	100%	

8. SISTEMA D'AVALUACIÓ.

1. Model Avaluació.

El plantejament que proposem pretén reunir diferents puntuacions sobre la participació dels estudiants de l'assignatura que permeti procedir a l'avaluació continuada i definitiva del estudiant. Plantejarem, doncs, tasques de discussió/debat en les que anirem valorant l'estudiant, a més de demanar lectures i lliurament de comentaris sobre les mateixes.

Es dura a terme una avaluació continuada, mesurada a través de les pràctiques, els comentaris escrits sobre les lectures i un treball final. L'avaluació final es compondrà així de diferents notes obtingudes durant i fruit de la participació a l'assignatura.

Per aprovar l'assignatura es tindrà que haver superat amb un mínim de 5 cadascuna de les àrees avaluades i complir amb el mínim del 80 % de l'assistència.

Activitat	Valor
4 TREBALLS DE REFLEXIÓ / DISCUSSIÓ. Aquests treballs s'aniran demanant en el decurs del semestre i es centraran en comentaris de lectures del campus.	40 %
2 TREBALLS DE PRÀCTIQUES Les pràctiques s'avaluen a partir de la participació als seminaris i la realització dels treballs sobre pràctiques en grup.	20%
1 TREBALL FINAL DE CURS Els alumnes, de forma individual, analitzaran un cas que serà proposat a l'inici del curs. Sobre aquest cas, desenvoluparan de forma profunda i reflexionada, les preguntes que se'ls plantejaran i que desenvoluparan al llarg del semestre.	40%

- **ACTIVITAT AUTÒNOMA (VOLUNTÀRIA)**

Finalment existirà la opció de realitzar alguna activitat autònoma i independent per part dels alumnes que pot ajudar a arrodonir la nota final, augmentant-la fins a un punt.

Els estudiants que no superin els requisits de l'avaluació continuada quedaran suspesos, a l'espera de que puguin recuperar els treballs individuals en el decurs del semestre. Pel que fa als treballs en grup o el final, es podran recuperar en les setmanes de recuperació programades a tal efecte.

9. BIBLIOGRAFIA I ENLLAÇOS WEB.

Per cada tema tindrem una bibliografia bàsica i una bibliografia recomanada que es facilitarà a l'inici de cada tema mitjançant el campus virtual.

Les lectures que estiguin associades a treballs susceptibles d'ésser avaluats es posaran a disposició dels alumnes mitjançant, també el Campus Virtual.

a) BIBLIOGRAFIA BÀSICA.

Pel tema 1. Fonaments de la Psicologia Aplicada a l'Àmbit Criminal

- Soria, M. A. Y Saiz, D. (2006) *Psicologia Criminal*. Madrid: Pearson. Capítol 2. La psicología criminal: desarrollo conceptual y ámbitos de aplicación.

Pel tema 2. Principis psicològics bàsics

- Reeve, J.M. (2004) *"Motivación y emoción"*. (3ª ed.) Madrid. McGraw-Hill. Capítol 1. Introducción al estudio de la motivación
- Reeve, J.M. (2004) *"Motivación y emoción"*. (3ª ed.) Madrid. McGraw-Hill. Capítol 5. Motivación intrínseca y tipos de motivación extrínseca
- Reeve, J.M. (2004) *"Motivación y emoción"*. (3ª ed.) Madrid. McGraw-Hill. Capítol 8. Expectativas
- Bavelas, J. And Coates, L. (2001) Is it Sex or Assault? Erotic Versus Violent Language in Sexual Assault Trial Judgments. *Journal of Social Distress and the Homeless*, Vol. 10, No. 1, 2001
- Day, A. Et al (2008) Promoting forgiveness in violent offenders: A more positive approach to offender rehabilitation? *Aggression and Violent Behavior* 13 (2008) 195–200
(LECTURA DE REFLEXIO 1)

Pel tema 3. Desenvolupament i Aprenentatge

- DOMJAN, M. (2003). Principios de aprendizaje y conducta. Madrid: Thompson Capítol 3. Condicionamiento clásico: Fundamentos
- DOMJAN, M. (2003). Principios de aprendizaje y conducta. Madrid: Thompson Capítol 5. Condicionamiento instrumental: Fundamentos
- DOMJAN, M. (2003). Principios de aprendizaje y conducta. Madrid: Thompson Capítol 7. Condicionamiento instrumental: mecanismos motivacionales.
- Jenkins, M. A. (1998) Learning and Memory in Rape Victims With Posttraumatic Stress Disorder. *American Journal of Psychiatry* 155:2, February 1998 (**LECTURA DE REFLEXIO 2**)

a) BIBLIOGRAFIA SOBRE PERSONALITAT.

1. Carver, C.S.; Scheier, M.F. (1997) *Teorías De La Personalidad*. Madrid: Prentice Hall Hispanoamericana. Capítol 4 (pàgina 58 – 75; pàgina 89 - 91).
2. Carver, C.S.; Scheier, M.F. (1997) *Teorías De La Personalidad*. Madrid: Prentice Hall Hispanoamericana. Capítol 7 (pàgina 161 – 177).
3. Carver, C.S.; Scheier, M.F. (1997) *Teorías De La Personalidad*. Madrid: Prentice Hall Hispanoamericana. Capítol 12 (pàgina 331 – 349).
4. Carver, C.S.; Scheier, M.F. (1997) *Teorías De La Personalidad*. Madrid: Prentice Hall Hispanoamericana. Capítol 16 (pàgina 463 – 472).
5. Krueger et al. (1994) Personality traits are linked to crime among men and women: Evidence from a birth cohort. *Journal of Abnormal Psychology*. Vol 103(2), May 1994, 328-338.
6. Reportatge sobre David Berkowitz
7. Reportatge sobre Edmund Emil Kemper
8. Reportatge sobre Marybeth Tinning
9. Reportatge sobre John Wayne Gacy Jr
10. Reportatge sobre Dean Corll
11. Reportatge sobre Cayetano Santos Godin

10. CRONOGRAMA.

Setmana	<u>Teoria (1h 30 min)</u>	<u>Seminari Grup A (1 h 30 min)</u>	<u>Seminari Grup B (1 h 30 min)</u>	<u>Hores dedicació activitats presencials</u>	<u>Treball fora de l'aula</u>	<u>Hores dedicació activitats dirigides o autònomes</u>	<u>Lliuraments</u>
<u>PSICOLOGIA BÀSICA</u>							
1. 16-17/09	Fonaments de la Psicologia Aplicada a l'Àmbit Criminal	Documental Fonaments bàsics	Documental Fonaments bàsics	3 h.	Cercar informació a Internet sobre tema transversal (motivació i atur)	4 h.	
2. 23-24/09 (festiu)	Introducció a l'estudi de la motivació i l'emoció.	Lectura i debat sobre motivació	FESTIU	3 h.	Preparació del primer treball de reflexió sobre la lectura: Promoting forgiveness in violent offenders: A more positive approach to offender rehabilitation?	5 h.	
3. 30/09 – 01/10	Necessitats i motivacions extrínseques i intrínseques	Debat grupal sobre tema transversal : Motivació i atur	Debat grupal sobre tema transversal: Motivació i atur	3 h.	Preparació del primer treball de reflexió sobre la lectura: Promoting forgiveness in violent offenders: A more positive approach to	5 h.	

					offender rehabilitation?		
4. 07-08/10	Introducció a l'estudi del pensament i el llenguatge	Debat Pensament i Llenguatge	Debat Pensament i Llenguatge	3 h.	Preparació del primer treball practiques	5 h.	1r treball de reflexió àrea bàsica (indiv)
5. 14-15/10	Introducció a l'estudi del condicionament i aprenentatge	Documental condicionament i aprenentatge	Documental condicionament i aprenentatge	3 h.	Preparació del primer treball practiques	5 h.	
6. 21-22/10	Principis del condicionament clàssic	Anàlisi de cas (aprenentatge i motivació)	Anàlisi de cas (aprenentatge i motivació)	3 h.	Preparació del segon treball de reflexió sobre la lectura: Learning and Memory in Rape Victims With Posttraumatic Stress Disorder.	6 h.	
7. 28-29/10	Principis del condicionament instrumental	Dinàmica de grup: condicionament	Dinàmica de grup: condicionament	3 h.	Preparació del segon treball de reflexió sobre la lectura: Learning and Memory in Rape Victims With Posttraumatic Stress Disorder.	5 h	1r treball de practiques àrea bàsica (grup)
8. 04-05/11 (festiu)	Psicologia Bàsica Aplicada al Camp Criminal	Documental Psicologia Criminal	FESTIU	3 h.	Elaboració de dubtes pel treball final	5 h	2n treball de reflexió àrea bàsica (indiv)
PSICOLOGIA DE LA PERSONALITAT							
9. 11-12/11	Història de la psicologia de la personalitat en criminologia	Treball en grup: Descriure la personalitat de		3 h.	Cerca d'informació de cara al treball	3h.	

		criminals de renom segons els models històrics. Pensar en criminals que compleixin certes característiques segons les teories estudiades i raonar-ho.			final. Lectura 1.		
10. 18-19/11	Conceptes bàsics: - temperament, caràcter i personalitat - normalitat, variança, correlació i AF - facetes i components - estat i tret	Treball en grup: Utilitzar facetes per descriure's a un mateix. Utilitzar facetes per descriure un criminal proposat. Comparar les dues descripcions i extreure'n els components per descriure la personalitat d'ambdós. Variança vers la normalitat.		3 h.	Descriure un criminal famós segons facetes i components. Fer una hipòtesi de quines poden ser les característiques d'estat i les de tret. Lectura 2. Lectura d'un article en anglès. Lectura 5. Relacionar breument l'article amb el cas del criminal.	6h.	
11. 25-26/11	Models de personalitat: models biològic-factorials	Treball en grup: Es visualitza una pel·lícula on apareix un criminal. Descriure'n		3 h.	Lectures 3 i 4.	4h.	

		alguns trets de personalitat observables segons els models biològic-factorials. Comparar-ho amb el que es diu a la pel·lícula. Discutir-ne les diferències amb les idees pròpies.					
12. 02-03/12	Models de personalitat: models lèxic-factorials	Treball en grup: Es visualitza una pel·lícula on apareix un criminal. Descriure'n alguns trets de personalitat observables segons els models lèxic-factorials. Comparar-ho amb el que es diu a la pel·lícula. Discutir-ne les diferències amb les idees pròpies. Proposar un		3 h.	Descriure la personalitat d'un criminal de renom segons un model proposat lèxic-factorial i un altre segons un model biològic-factorial. Discutir si és suficient cadascun dels models per tal de descriure la personalitat i quins són els avantatges i les limitacions.	7h.	3r treball de reflexió àrea personalitat (indiv)

		model nou de personalitat. Com podríem veure'n la validesa?					
13. 09-10/12	Com mesurem la personalitat?	Treball individual: Passació d'un test per mesurar la personalitat. Treball en grup: Es mostra la mesura obtinguda amb un test (inventat pel professor) i se'n descriu la personalitat.		3 h.	Automesura d'estat (5 cops/dia durant 1 setmana). Comparació del resultat del test amb la mesura d'estat. Treball: comparar personalitat estat i tret.	5h.	
14. 16-17/12	Diferències individuals en personalitat. Tipus de criminals.	Debat: són tots els criminals iguals? Existeixen perfils de personalitat en criminals? Podem agrupar-los també segons altres variables? Discussió sobre l'evolució de la personalitat al		3 h.	Cercar 3 casos de criminals que puguin ser agrupats segons una variable diferent a la personalitat i comparar-ne la personalitat. Es poden escollir reportatges de la bibliografia.	5h.	

		llarg de la vida.					
15. <u>23-24/12 (festiu)</u>	Personalitat del delinqüent. Prevenció i predicció de conducta criminal	Treball en grup: Es visualitza una pel·lícula on apareix un criminal i una víctima. Descriure la personalitat dels dos personatges. com intervé la personalitat? Debat: existeix una personalitat criminal? I una personalitat de la víctima?	FESTIU	3 h.	Elaboració del treball final.	5h.	4rt treball de reflexió àrea clínica (indiv) // 2n treball de pràctiques àrea de personalitat (grup)
16. <u>30 (festiu) - 31/12 (festiu)</u>	FESTIU	FESTIU	FESTIU				
17. <u>06 (festiu) - 07/01 (festiu)</u>	FESTIU	FESTIU	FESTIU				
<u>PERÍODE NO LECTIU</u>							
18. 13-14/01.					Enllestir treball final		Lliurament treball final (grup)
19. 20-21/01.							
20. 27-28/01.					Enllestir treballs de recuperació		Lliurament treballs d'activitats autònomes

21. 03-04/02.

Lliurament
treballs de
recuperació